

מסירות טהורה לה' בלבד שאינה יכולה להתפרש לפניה צדדית כל שהיא.

מסירת נפשו של אאע"ה היא היסוד ו"פתיחת הצינור" לכל מסירות נפש העתידה לבא בישראל, וכל איש ישראל המוסר נפשו על קידוש השם עושה זאת מכוחו של אברהם אבינו עליו השלום ובלי שום כונה להשארת שמו בעולם. גם כל הקדושים כר"ע וחבריו וכחנה ושבעת בניה קיבלו את כח מסירות הנפש שלהם מאברהם שהוא אבי האומה, ולכן מזכירים אנו כל בוקר את נסיון העקידה שאינו יכול להתפרש בשום אופן למניעים צדדיים כלשהם.³⁸ זהו גדר מסירות הנפש האמיתית שהיא נחלת עם ישראל בלבד.

אוצר החכמה

עמל התורה
החידוש
האמיתי

הנה, ברוח הזמן התוהה על חשיבותם של לומדי התורה, אנו שואבים ממשנתו מושגים נכונים במהות עמל התורה, ננדמה שאת השיחה דלהלן יש להביא לידיעתו של כל בן תורה בארץ ובתפוצות כי היא המסבירה את מעלת עמלו. בשיחתו לפר' לך לך³⁹ העוסקת במאמר המדרש⁴⁰ "בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים כו' ראה אותן אוכלים ושותים ופוחזים, אמר הלואי לא יהא חלקי בארץ הזאת. וכיוון שהגיע לסולמה של צור ראה אותן עסוקין בניכוש כו' בעידור כו', אמר הלואי יהא חלקי בארץ הזאת. אמר לו הקב"ה⁴¹ "לזרעך אתן את הארץ הזאת".

לכאורה, בקשת אברהם היתה "יהא חלקי בארץ הזאת", היינו לשבת אתם בארצם, ואילו הבטחת ה' "לזרעך אתן את הארץ הזאת" היא נתינת כל הארץ לאברהם.

38 שו"ע אדה"ז או"ח מהד"ק ס"א, ס"י. וש"נ.

39 לקו"ש חלק טו, עמ' 93 ואילך.

40 ב"ר לך לך פל"ט, ח.

41 בראשית יב, ז.

בחשיבותה של מלאכה אמרו חז"ל⁴² "אר"א כל אדם לעמל נברא שנאמר⁴³ "כי אדם לעמל יולד". איני יודע אם לעמל פה נברא או לעמל מלאכה נברא כשהוא אומר⁴⁴ "כי אכף עליו פיהו" הוי אומר לעמל פה נברא. ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר⁴⁵ "לא ימוש ספר התורה הזו מפיד" הוי אומר לעמל תורה נברא". ולכאורה מהי הקס"ד שהאדם ל'עמל מלאכה נברא' ושזוהי תכלית כל הבריאה. אלא, שבשביל להגיע למעלת עמל בתורה צריך שיהא באדם קודם 'עמל מלאכה' ו'עמל שיחה', ובכל זאת העמל הנעלה ביותר הוא 'עמל תורה'.

החסד הגדול שעשה הקב"ה עם ברואיו, הוא שבראם באופן שדומים לבוראם, וקבע את טבע האדם כך שהוא נהנה מיגיע כפיו עד שכל מתנת חינם אצלו היא בגדר "נהמא דכיסופא" (לחם של בושא).⁴⁶ הטוב הגדול שהשפיע הקב"ה לאדם שמשגי את מדרגותיו בכוחות עצמו, הוא ש"נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית"⁴⁷.

'עמל מלאכה' הוא לא הדבר שגורם לאדם להיות דומה לבוראו, כי הבורא לא רק משפיע לעולם אלא אף מחדש בו, וב'עמל מלאכה', הגם שפועל עילוי בבריאה לא מתבטאת מעלת האדם על שאר סוגי הבריאה, שהרי כח העשייה נמצא גם במין החי וא"כ לא חידש ענין אמיתי ומובן שהמעלה היותר גדולה היא ב'עמל שיחה' היינו תפילה המביאה לידי ביטוי את מעלת מין המדבר בבריאה.⁴⁸

אלא, שגם 'עמל שיחה' לא מביאה את החידוש האמיתי במעשה בראשית, כי האדם עצמו גם הוא חלק מהבריאה ולכן גם 'עמל השיחה'

42 סנהדרין צט, ב.

43 איוב ה, ז.

44 משלי טז, כו.

45 יהושע א, ח.

46 "אדם רוצה בקב שלו וכו'" - ב"מ לח, א.

47 שבת י, א. קיט, ב.

48 ראה חדא"ג מהרש"א סנהדרין שם.

שלו הנעשה בכוחו אינו חידוש אמיתי בבריאה ואינו מחדש בה דבר שאינו נמצא בה. החידוש האמיתי הוא עמל התורה כי בו מחבר היהודי את העולם עם ענין נעלה הרבה יותר ממנו היינו עם הבורא, וכשהוא מתחבר עם התורה שהיא חכמתו ורצונו ית'⁴⁹ הרי שהוא מתחבר עם דבר שהוא למעלה מהעולם ומהבריאה. ולכן, החידוש האמיתי הוא חידוש בתורה והעמל הגדול ביותר הוא 'עמל תורה'.⁵⁰

בזה יובן מדוע אמר אברהם אבינו "הלואי יהא חלקי בארץ הזאת", כי במקום שאנשים אוכלים ושותים ופוחזים ואין בו עמל כלל אי אפשר להגיע גם לעמל תורה, אבל במקום שאנשים עמלים אפילו בעמל מלאכה שם אפשר לעמול גם בשיחה (תפילה) וגם בתורה, כי עמל תורה אינו בא אלא מתוך ההבנה שאדם לעמל יולד. הבטיחו הקב"ה לאברהם: "לזרעך אתן את הארץ הזאת" ותהא עמל בה בתורה שהוא החידוש האמיתי בבריאה - חידוש הבא מכח הבורא - וזהו החסד הגדול שעשה הקב"ה עם ישראל, ונתן בהם את היכולת להיות שותפים לקב"ה במעשה בראשית על-ידי לימוד התורה שהוא החידוש האמיתי בבריאה.

49 רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב, ה"י.

50 ע"ז יט, א.